

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu: 1 lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor. Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult. Pentru monarhie: 1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor. Pentru România și străinătate: 1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci. Abonamentele se fac numai plătinindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERȚIUNILE Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani, a treia-oră 10 bani. Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15. Se prenumără la poște și librării. În România abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol Schuller, București, str. Doamnei 25, etajul I. Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază. Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: librăria „Tipografiei”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss Bernat „La loterie”.

Invitare de abonament la „TRIBUNA”. Cu 1 Aprilie 1903 v. încep noue abonamente lunare, ouartale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sunt rugați a grăbi ou reînnoirea abonamentelor lor, pentru regulata expediție a foil.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care încep ou prima și se termină ou ultima lună, după stilul vechiu.

Abonamentul anual costă 28 cor. — bani. Abonamentul semestral 14 cor. — bani. Abonamentul lunar 7 cor. — bani. Abonamentul trimestral 2 cor. 40 bani.

Este în interesul dlor abonenți, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibile. Domnii abonenți vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fașile, în care li-s-a trimis „Tribuna” până acum.

Administrațiunea

Maghiarisarea Rutenilor.

Vom espune numai faptele, fără comentari, lăsând să-și facă totomul judecata liberă asupra acțiunei de salvare pornită de guvernul maghiar în ținuturile locuite de Ruteni.

Nimicții din partea Jidanilor imigranți din Galizia, storți până la ou, despoliați total materialicește, — Rutenii începuseră în anii din urmă să emigreze în proporțiuni înspăimântătoare.

Organele administrative ou forța n'au putut să rețină drumul la miile de Ruteni, cari plecau din țara patrie maghiară să-și caute o altă vatră nouă, mai bună, mai binecuvântată de Dumnezeu.

Atunci a intervenit guvernul ou acțiunea montană, ou salvarea Rutenilor. A emis pe Egan, după a cărui moarte mistică a urmat Kazay.

Losinca guvernului, tendența vedită a întregii acțiuni pornite din partea guvernului a fost mântuirea fizică a Rutenilor și în același timp nimistirea lor spirituală, exterminarea lor națională.

S'au înființat societăți financiare, reunite de consum, toate în spirit maghiar, ou conducere soviniată maghiară. La aceste societăți și reuniuni au fost aplicați aproape exclusiv Unguri, ear' deocâ unii învățători și preoți ruteni au oșpătat aplicare ici-colea, acestia au trebuit să se angajeze, să vor propune în școală și vor predica în biserică în limba maghiară.

În chipul acesta le-au succedat saluatorilor să angajeze la munca de maghiarizare și pe conducătorii spiritali, inteligența, preoți și învățători ruteni.

Odată porniți pe calea aceasta, agenții guvernului, meniți să scape pe Ruteni de perire, — au esoperat înființarea de așelers în mai multe comune mari industriale, unde țeranii ruteni, chiar și băieții și femeile, cu împletitul de corfe și alte lucruri de mână, câștigă parale frumoase și astfel existența le este înlesnită.

Aceasta binefacere a guvernului însă, credeți, că a rămas numai un act de umanitate, datorit unei părți de supuși fideli ai țerei, fără nici un plan ascuns?

Nu! Pe frontispiciul fiecărui atelier industrial din comunele mari locuite de Ruteni prin Marmajia, Bereg, Ung și Ugocia — stă scris ou litere mari >Oroszul beszélni büntetés terhe slati tilos!< Ceea ce pe românește înseamnă: >Cei ce vor cuteza să vorbească în limba rutenă vor fi aspru pedepsiți.<

Înțelesul cuvintelor acestora este: Căpătați de lucru, statul vă dă ajutor, puteți câștiga parale ou munca voastră, dar... vorbiți ungurește, faceți-vă Maghiari.

Am relevat acest frivoli și înmoral pretins umanitarism al guvernului maghiar pentru ca să se vadă, oum tratează guvernul ou supușii de naționalitate nemaghiară. Mai adăogem, că contele Schönborn, care este proprietarul unor latifundii uriașe printre Ruteni, deasemenea s'a angajat alături de guvernul la desnaționalizarea nenorociților Ruteni. Toți subalternii sei, întreg personalul administrației moșilor sale, au primit ordin aspru, ou în cercul lor să facă totul pentru maghiarizare.

Nici un mijloc posibil nu mai rămâne deocâ nefolosit de guvernul ungureasc, pentru realizarea utopiei maghiare. Întregă puterea statului, finanțele, bugetul țării, toate sunt întrebunțate pentru realizarea aspirațiunilor maghiare contra intereselor și existenței naționalităților.

După-cum însă Rutenii și astăzi, pe lângă toată opiniunea de salvare a guvernului, mai bucoși emigrează ou

miile în America și în România la lucru, de-ât să fie siliți sub pedepșa a gângăvi ungurește, tot astfel și celelalte popoare vor rezista, ca stâncile, tuturor tentațiunilor de maghiarizare.

Ideea statului unitar național maghiar este un făt născut mort. Și morții nu învie.

Sibiu, 15 Aprilie n. 19'03.

Szell și Apponyi. Ziarul vienez >Zeit< în nrul seu de actualități publică părerea unui politician maghiar cu privire la rezolvarea crizei politice din Ungaria. Gravitătea situației, după părerea lui, este a se căuta ou deosebire în antagonismul, iscat între Szell și Apponyi. Acesta din urmă a primit presidenția dietei numai ou condiția, ou față de partidele prezidiul să rămână imparțial. Aceasta apa a și fost, până ou au venit la ordinea zilei proiectele militare. Lui Apponyi i s'a luat în nume de rău primirea deputațiunilor și discursurile, ou le-a ținut el, deși aceasta nu i s'a spus pe față. Acum se cere dela Apponyi, ou și în cazul eventual de ex-lex să prezideze dieta. De oare ou însă Apponyi e decis a vorbi în discuzia de indemnitate, probabil, ou în acest timp nu va prezida.

Necazuri patriotice. Pentru viitorul apropiat este proiectată în Petersburg o expoziție universală slavică, la care, să înțelege, vor lua parte toate popoarele slavice. S'a sponit, că la această expoziție va fi și o secție slovacă. Din pricina aceasta zările maghiare sunt infuriate și necăjite, zicând, că prin secția slovacă se vatămă demnitatea Ungariei.

Sunt tare simțitori patrioții!

Regele Angliei și monarhul nostru. Regele Angliei, Eduard VII, atară de întâlnirile, ou le ars ou regele Portugaliei și Italiei și ou prezidentul republicii franceze, va ave o întâlnire și ou monarhul nostru. În privința aceasta încă nu e statortit, ou regele va merge la toamnă la Viena sau întâlnirea va ave loc în decursul verii, în Ischl.

Dieta își va începe gedințele mâne, în 16 l. c. După-cum anunță zările din Pesta în cluburile partidelor în decursul sărbătorilor a fost puțină vesteă politică. Nu s'a ivit nici un moment, care să contribuie la o schimbare a situației.

suri singuratic și extraordinare era înlocuită ou darea obișnuită.

Aceasta stare a poporului valach a durat până la începutul secolului al XVIII-lea, pentru-că numai dia timpul acesta datează legile țării, pe baza cărora au fost despoliați de toate drepturile lor și au fost deslărați iobagi. Și fiind răscoala țeranilor maghiari și pe baza acestei răscoale hotărîrea dietei, care a proclamat jobăgia țeranilor (Decembrie anul 1514) în Ungarie, nu au fost cauze, care a condiționat poziția Valachilor din Transilvania, trebuie să oăutăm cauză adevărată a declarării iobăgiei lor în migcarea Valachilor din Transilvania, pusă la cale prin apariția și venirea lui Mihail Viteazul, care migcarea însă după omorirea acestuia (înțemplantă în August anul 1601) a fost suprimată.

Cum ou și în ținutul vecin al Săoților se aflau Valachi deja la începutul secolului al XIII-lea, se vede din diploma, (ieja amintită), din anul 1234 precum și din istoriirea istoriografului maghiar Kesa. Despre Valachii acestia se face amintire, nu despre toți ei numai despre aceia, cari aparțineau cetății regesti Udvarhely, cari în raport ou celelalte aparțineau cetăților regesti, stăteau sub castelanii regesti și se face

NOUL EPISCOPI AL ARADULUI, P. S. Sa Ignatie Popp va depune jurământul înaltea M. Sale în 17 l. c. în Viena. La acest act va asista și ministrul de culte și instrucție Wlassics

Bánffy politicianul.

Pe când era la putere, propagatorul politice de brutalitate d-nul Bánffy adese-ori era zeflemizat din partea ziarurilor opoziționale, ou nu e în stare a construi nici o zicere. Lipsa darului de vorbire i-sa suplinit-ou însă natura ou o altă calitate mai prețioasă, ou violența. Contrarii sei politici îl tîmbrău de vulpoi. Cu giretenia s'a știut înisina la Oroană și tot ou ea a încercat să împace și marile aspirațiuni naționale maghiare. La Ischl însă i-sa înfundat. De dragul saoului ou grăunțe era să tradeze interesele națiunei sale. Trădătorul, cum îl numeau foile maghiare, cari altă-dată îl tîmbrău, a trebuit ou lucrămii să se despartă de fotoliul presidențial.

Lumea credea, că Bánffy, caraghioasa figură politică, care la activul meritelor sale nu putea să numere decât isprăvile făcute în comitatele Solnoc-Dobăoa și mai ales în cel al Bistrița-Năsăudului unde strivise pe grănițeri și il cocoșase pe Csokán János — zicem, lumea credea că Bánffy a dispărut de pe arena politică. Dar' ce înjelare! Dorința de a sjunge ear' în fruntea țării i-a deavolat talentul politic. Mai întâiu pune la cale o broșură, prin care își laudă marile isprăvi săvârșite ca prim-ministru; desvlește legăturile sale ou responsabilii din România și-și scoate în relief marea rolă ce a jucat-ou în chestia noastră națională. Mareșalul de curte ou ia după aceasta pe câmpul politice, creându-și organul seu personal >Magyar Szó<, prin care, încredințându-l conducerii unei cete de pericunați, lovește aproape în fiecare număr în naționalități și propagă cea mai neîmpăcată ură în contra a tot ce nu e Maghiar și Jidan.

În rubrica >Nemzetiségi tulkapások< (Abusurile naționalităților) Români, Sărbii, Slovacii, Sașii etc, sunt stigmatizați ou epite de trădători ear' instituțiunile noastre culturale prezentate ou periculoase statului. Moneigneur-ul Bánffy pe lângă aceste mai face și literatură politică. Scrie în chestia naționalităților, scrie despre >magyar nemzetiségi politika és az utónévek<, scrie multe de toate.

Și în mijlocul acestei bogate activități politice se mai ocupă și ou chestiuni de organizare de partide ou scopul ou să sjunge ear' la putere. Nu de mult am arătat că intrigă în contra lui Szell,

ou voește să formeze un nou partid ou conlucrarea lui Weksria. Ca președinte al curatoratului reformat de ou parte se pune în harț ou lumea catolică de altă parte propagă intoleranța și maghiarizarea.

Cunoaștem ou toți cea mai nouă dispoziție banfistă, care selege pe școlarii nostri din școlile reformate ou să înceve studiul religiei în limba maghiară. Activitatea dlui Bánffy însă trece și peste hotarele țării noastre. Acum s'a avântat până în Berlin.

Vrea să-i convingă pe Germani, că el nu este dușmanul Germanilor din țeara noastră. Din contră, amic sincer și binevoitor. Aceasta apare din ou declarațiune a sa publicată în >Deutsche Zeitung< din Berlin, în care dl Bánffy zice că e falsă părerea aceea că el ar fi cel mai neîmpăcat inimiz al Germanilor din Ungaria, pe cari îi ține de cel mai credincioși cetățeni ai statului maghiar. În contra Sașilor din Transilvania încă nu are nimic de obiecționat numai că aceștia sînt seduși de agitatori. Mai vîrtos îi pare dlui Bánffy rău, ou Sașii se lasă ou Români, cari se înmulțesc în mod înspăimîntător, să-și scoată din vechiul lor pămînt.

Și după această vulpească afirmațiune căprarul își încheie declarațiunea, ou dușmanii Maghiarilor sînt numai Români și Slovacii, pe cari nu va înocsa să-și atace, pe când pe Germani nu-și supără ou nimic.

Și dl Bánffy crede, că prin această declarațiune tendențioasă i-a convins pe Germani despre nobilele sale intențiuni față de ei. Lumea nu se mai îmbată ou apă rece! Dr. Lutz, Korodi, Lassai, Orendi și întreaga suflare germană sînt convinși de tendințele guvernărilor nostri, al căror tip încarnat este dl Bánffy.

La situație.

Sărbătorile paștilor catolice au trecut în liniște. Din orientul european, din Macedonia turbulentă, nici o știre senzațională n'a sguduit pacea și liniștea sărbătorilor. Politicianii, cari îndreapți soarta popoarelor, au putut dormi liniștiți. Întrebare, ou nu vor urma noue atacuri și răscoale, deși se pare, că aceasta e cam greu din cauză, că Poarta la măsuri energice și are pe picior de bătaie 250 mii de soldați regulați.

În afară de Orient, pe noi ne împoartă mai de aproape situația politică de aici, creată prin punerea la ordinea zilei a proiectelor militare și obstruarea lor prin opoziție.

ou au fost aici nu se poate proba ou documente, mai probabil e însă aserțiunea ultimă, că ei au fost deja aici.

După părerea generală ținutul, care mai târziu a primit numirea de >fundus regius< sau țeara Sașilor, la venirea Sașilor sub Geza al II-lea a fost un ținut ou totului tot sterp și ar fi fost puțin de tot; diligența săsească și munca săsească i-ar fi adus la starea lui înfloritoare! În privința aceasta s'a scris, putem zice, ou literatură întregă, și nu vom să intrăm în discuțiunea ei; e de ajuns însă a constata, că colonia săsească aici în Transilvania, și anume cele 7 și apoi cele 2 scaune, pe lângă ele țeara Băreii și ținutul Bistriței, dela venirea Sașilor până aproape în prezent basându-se pe poziția lor privilegiată a jucat un rol însemnat, și s'au manifestat destul de puternic atât în războiu cât și în pace.

Totuși însă e bătător la ochi, ou și Valachii au pășit ou aserțiunea și susțin, că țeara Sașilor ar fi și a lor patrie străbună, de oare-ou ei la venirea Sașilor au locuit deja aici, și soarta țerei au avut de a suferi și ei asemenea Sașilor.

În contra acestei aserțiuni a Valachilor a pășit în contră la t-mou seu ou toată hotărîrea învățații Eder și Schuller, cercând să combată aserțiunea

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Dreptul naționalităților în Ungaria.

După Ios. Lad. Fic. (Urmare.)

În 9 Decembrie 1437 însă muii regele Sigismund și astfel lupia nu ou putu liniști. De oare-ou se afla afară de țeară, și de oare-ou cele 3 națiuni, cari în 2 Februarie 1438 își reînnoiră Ununea, aveau voința rea, de a nu ține contractul interimar, lupta se începe din nou, până-când în sfârșit după multe lupte sângeroase și multe devastări țeranii răsculați fură nimiciți. Se pare însă, că frica de o nouă răscoală a făcut pe țeranii, că și-au păstrat pe oătra timp încă libertatea lor cea veche.

Decurgerea luptei istorice ne arată destul de clar tendența celor 3 națiuni din Transilvania, deocâ de a-și face pe Valachi ou puterea armelor servitori, ba și iobagi, și Valachii în decursul secolor trecuți trebuie că au fost supuși talminte, că ei pe timpul desbaterilor opturilor lor vechi politice, și ou desbire reprezentarea lor în dietă

după exemplul dietei din anul 1291 nu și mai aduceau aminte, nu pretinseră pămînt și moșie; ou se mulțimeseau ou dreptul lor de locuit după datina străveche.

Despre dezvoltarea mai largă a relațiunilor interne ale Transilvaniei avem prea puține cunoștințe, ou să putem urmări relațiunile pe mai departe precum și dezvoltarea lor în mod amănunțit; dară, aflăm destule amintiri aproape din toate comitatele Transilvaniei, că Valachii până prin secolul al XVII-lea și-au păstrat Onezii lor și constituțiunea lor sătească. Referitor la relațiunile private sau bisericesti, se pare că a rămas normativ învoirea (mai sus amintită) între țerani și nobilime, ou restricțiunea, că în satele valache Onezul se bucura de favorul, ou nu plătea dare (anume: Quinquagesima), și funcționa și ou judecător. Tot asemenea aveau și Onezii din satele aparținătoare cetăților regesti de a plăti puține dije; asemenea și țeranii aveau de plătit sau o dare mică în bani sau apoi Quinquagesima dela oile și vitele lor. Quinquagesima, după cum ni-se prezintă ea și după cum s'a putut observa, a fost în special numai un fal de dare valachă, care, precum se pare, numai în oă-

Aici, ca și în Orient, a fost pace și liniște. Așa spun foile, dar de fapt acest timp de pace s'a folosit pentru pregătiri de noue lupte. Guvernul ca și opoziția își întăresc forțele și și adună rîndurile, ca să meargă fiecare cu succes pe calea apucată.

Ziarele opoziționale au aflat, că toți deputații guvernamentali au primit câte o scrisoare confidentială, în care sînt provocări aspre, ca după feriele Paștilor să vie cu toții în capitală și să ia parte la ședințele dietei, în cari se va discuta proiectul de indemnitate. Aceasta s'ă confirmă și prin o publicație semi-oficială. Așadar guvernul este gata a duce lupta mai departe. Dar' va intra în ex-lex ori va dizolva parlamentul? Aceasta azi nu se știe și nici nu se poate prezice cu deplină siguranță.

Dizolvarea parlamentului e puțin verosimilă, de oare-ce în stările prezente kossuthiștii ar dobândi mai multe mandate, decât câte au acum.

Așadar' ar rămân în stare ex-lex, dacă nu se va întempla un lucru, anume încetarea obstrucției. Deocamdată despre această opoziția nu vrea nimeni să auză. Din contră se pregătește de luptă și mai întezită Kossuth Ferenc a adresat deputaților kossuthiști scrisori, în cari au fost rugați, ca în feriele Paștilor să se pregătească bine pentru continuarea obstrucției.

Așadar' în situația de până aci nu s'a schimbat nimic. Cele două tabere vor relua firul luptei deja în prima ședință a dietei.

Și ce facem noi? Stăm cu mâinile în sîn. La noi nici o mișcare politică nu este. Și în situația actuală aceasta ni se impune, am pute profita mult politiceste, dacă am ști și am pute esploata disensiunile dintre conducătorii statului. La aceasta trebuie să se gîndească fruntașii noștri și se se pule în curșad pe țuoru, căci numai vocea de protest a xiaristicii noastre nu e suficientă.

Revista esternă.

Francia.

Ministrul president a adresat un circular către episcopi, în care li provoacă să îndepărteze pe toți predicatorii, cari aparțin congregațiilor, pentru că deja prezența lor e contrară a dispozițiilor concordatului și primejduiește existența bisericilor, la cari servesc. Totodată li provoacă să interzică fără amănare ori-ce, servicii bisericesti la locurile, pentru cari nu există un decret de autorizare.

Peninsula-Balcanică.

Față de știrile inesoate despre numărul trupelor turcești din Macedonia și Albania se constată, că în aceste două provincii sînt următoarele trupe Nizam:

81/2 batalioane infanterie, 37 escadroane, 3 baterii călărețe, 5 cu trăsura, 13 de munte și 6 de hobițe. Dintre brigadele Redif sînt 16 batalioane mobilizate din Septembrie, pentru înfrîngerea

răscăleii albaneze au fost convocate 16 batalioane din Asia mică. Din cele 169 batalioane de rezervă sînt chemate 118 cadre.

Garnizoana din Mitrovița constă de present din 4/4 batalioane de infanterie, 2 escadroane de cavalerie, 3 baterii și un despărțământ puternic de gendarmerie.

Spania.

Un meeting republican, la care au luat parte mai mult de 15000 de persoane, s'a ținut zilele acestea. Costa a făcut procesul monarhiei și a anunțat triumful republicii în curșad.

După sfîrșitul meetingului mulți de persoane au învoțit pe Costa această strigănd: »Trăiască republica!»

În provincii deasemenea au avut loc meetinguri, la cari a asistat o mulțime enormă.

La Barcelona 20.000 de republicani intruniți în meeting au decis să formeze un partid unic republican, al cărui șef va fi Salmeron.

Știri mărunte.

Faimela despre atentate contra regelui Sârbiei se desmint. Din toate părțile vin deputații la Belgrad, ca să mulțumescă regelui pentru noua constituție.

Tratatul de comerțu greco-turc a fost semnat și va fi supus în curșad ratificării Camerei.

Americanii au invins pe Filipini la Bolar. Filipinii au avut pierderi grele.

Din Macedonia.

Ziarul »Le Temps» din Paris publică următoarele:

»Am avut în multe rînduri ocazia de-a semna antagonismul, care desparte diferitele rase, ce locuiesc în Macedonia, și cari, de secole, sînt frați dușmani.

»Eată un nou document, care permite să măsurăm toată adîncimea acestui antagonism

»Unul din corespondenții noștri, în cursul unui turneu prin Macedonia, a avut ocazia să întâlnească pe Moseniorul Ioanikios, metropolitul grec din Florina.

»Ura Bulgarilor e întreagă împotriva Grecilor, mai cu seamă în contra institutorilor și preoților. Toate sforțările lor tind să câștige pentru cauza lor pe »svitători» și pe »predicatori».

Le fac mil de promisiuni înșelătoare, lăsându-i să întrevadă un viitor fericit. Rari, foarte rari, sînt acei cari se lasă a fi înșelați. Marea majoritate primește toate propunerile cu indiferență. Atunci, Macedonenii (Bulgari), se resbună cu cea din urmă atrocitate; li înșală pe sârmanul învățător, li atrag într'o cursă, și acolo li somează să facă propagandă pentru dișții. Dacă nenorocitul resistă, li implantă ouștii în gât și li mutilază fără milă. S'au găsit cadavrele mai multor preoți, cari s'au dus să aducă ultimul ajutor al religiei murbunșilor, și cari au fost astfel asasiinați prin trădare.

»Orești că Bulgarii se opresc numai la profesori și la religioși? Nu,

ei se apucă de femei și tînere fete. Nimic nu le scăpă acestor lupi bași de sânge creștin. Și încă, dacă s'er opri la asasinat! Dar' nu! după-ce își satisfac bestiala lor furor, după-ce comit crime odioase, ei se aruncă în contra victimelor, le spintecă pîntecesele, le taie membrele, li îmbucățătesc.

»Și se acouă Turcii de comiterea atrocităților! Dar' aceste acușățiuni se risipesc în prezența actelor de barbarie și de violență ale Bulgarilor. Aceste bestii feroce ne-au ucis 46 de persoane, 32 de bărbați și 14 femei. Asupra unui profesor asasinat s'au văzut 40 de lovituri de oușit. Ce nume să dăm acestor sînt monștri, cari predică liberarea creștinilor, scuturarea jugului musulman! Europa e compusă din popoare naive și încrezătoare, vinovată deci de atenția nedreaptă, ce dă strigătelor Bulgarilor.

Intinzînd brațele în formă de cruce, episcopul ridică ochii și adăugă: »Focul cerului să se coboare și să arză pe toți Bulgarii, cari sînt niște adevărați necredincioși, adevărați dușmani ai legii și religiei lui Christos.»

Cronica zilei.

Sibiu, 15 Aprilie n. 1903.

† Ioan Popea. Veste intristătoare dăm acum. Ieri dimineață, după un morb de două săptămîni, a încetat din viață harnicul fost profesor la gimnaziul român din Brașov, distinsul scriitor și pedagog Ioan Popea.

Cine nu l'a cunoscut, măcar din oeilte, pe regretatul răposat? În care ținut românesc, în care parte a țării oare va fi un loc unde să nu-l cunoască?

Elevii lui, azi oameni așezați, dela Arșd la Brașov, din Sătmar până în Săcele, vor lăcrăma cu noi împreună la vestea morții neașteptate a iubitelui nostru dascăl.

Ioan Popea s'a născut în 1839 în Satulungul-Săcelilor. A studiat la gimnaziul român inferior și la gimnaziul ev. sășesc din Brașov. A absolvat teologia în Sibiu și facultatea teologică-filozofică în Lipsca. A fost profesor la Brașov și de doi ani s'a pensionat. După Baroianu, abia am avut altul, care să fi muncit atîta pe terenul pedagogic.

Să-l păstrăm amintirea pentru veșii de veșii!

Să condolim la intristata familie.

Procesul Căldinarului. Pe astăzi a fost citat la judele de instrucție d-nul Victor Lazăr, redactorul »Foil Poporului» și totodată al »Căldinarului Poporului» pe 1903. D sa a primit răspunderea pentru »Orețul Românului» și »Răvașul», al căror autor este. Dificultățile și biografia lui Avram Iancu de profesorul din Iași, d-nul Buțuresanu. Contra cercetării a anunțat recurs la tribunalul din loc.

Deputați mireni la sinodul arhidiecezan pe perioada 1903-1905 sînt aleși: în cercul I. (Sibiu) Partenie Cosma și Ioan A. de Preda, în cercul II. (Sălge), Dr. Nicolae Comșa, medic, și Petru Drăghici, protopretor în Sălge, grăbit să mîntuească vatra neamului, — organul, care a suferit 20 de ani, — luptînd și apărînd cinstea celor 3 milioane de Români, năpăstuiți în țeara ungurească.

Și au venit bani.

Fiecare, cărula li mucezeau în ser-tar hărțile de câte-o mie de zloți, toți cari aveau peste un milion avere au plătit 20 abonamente la »Tribuna».

Toți, cari aveau preste oinoi sute de mii, au plătit 10 abonamente.

Cei cu o sută de mii au plătit 5 abonamente.

Toți cărturarii din Ardeal, preoți, avocați, medici, profesori, etc. etc. au abonat »Tribuna».

Și auzi minune! Avem acum 50 mii de abonați! Am angajat 12 redactori. Am mărit formatul »Tribunii».

Am răspândit-o până și în cel mai obscur cătun. Am făcut un fond de rezervă. Un fond pentru amende.

Sorim cum ne place, de azi, și punem în urmăre lumea, și uplem de spaimă pe guvernanții noștri.

Mereu ne sosesc telegrame din Paris, New-York, Londra, etc. în cari ne felicitează.

Loxinea lor este: »Virtus Romana, Rediviva».

April... — April...

Măne »Tribuna» va apăre în 16 foi 32 pagini.

în cercul III. (Sebeș), Dr. Eugen Meșianu, avocat în Brașov, și Lazar Tritean, conferent școlar la consistorial arhidiecezan, în cercul IV. (Alba-Iulia) M'hail Orles, notar public în Abrud, și Dr. Vasile Bologa, dir. școlii de fete a Asociațiunii, în cercul V. (Deva), Dr. Ioan Miha, avocat în Orăștie, și Dr. Aurel Vlad, directorul băncii »Ardeleana», în cercul VI. (Hateș) Dr. George Proca, secretar consistorial și Ambrosiu Bărsan, senator în Hateș, în cercul VII. (Ila) Simion Dragomir, notar în Zam, și Victor Tordășianu, oficial consistorial, în cercul XII. (Cluj) Demetriu Comșa, profesor seminarial, și Vasile Almășan, avocat în Cluj, în cercul XIV. (Bistrița) Dr. Ioan Popescu și Iosif Popescu, dir. de bancă, în cercul XV. (Târnava) Dr. Nicolae Vecerde, dirigent al filialei »Albina» din Brașov, și Dr. Dionisie Roman, candidat de avocat în Mediaș, în cercul XVI. (Sighișoara) Dr. Liviu Lemșnyl, avocat în Sibiu, și Virgil Onișiu, dir. al gimnaziului din Brașov, în cercul XVII. (Treiscaune) Dr. Iancu Meșianu, proprietar în Zărnești, și Iosif Pușoiaru avocat în Brașov, în cercul XVIII. (Brașov) Virgil Oniș și Arseniu Vlaicu, dir. școlii comerciale din Brașov, în cercul XIX. (Bran) Ioan cavaler de Pușoiaru, și Nicolae Garciu avocat, în Zărnești, în cercul (Turda) Dr. Petru Șpan, profesor seminarial, și Dr. Valer Moldovan, candidat de avocat, în cercul XX. (Făgăraș) Dr. Ioan Șenchea și Dr. Teodor Popescu avocați. Lipsesc rapoarte din cercul IX. (Zarand) X. (Câmpen) și XIII. (Solnoc).

Liga și dl de Gubernatis. Comitetul Ligii a trimis ieri o telegramă de felicitare dlui de Gubernatis, pentru organizarea congresului latin dela Roma.

Amănuntele tulburărilor studențești din Petersburg. »Mesagerul Guvernului» publică raportul ultimelor desordine ale studenților. Raportul spune că în ziua de 23 Martie trecut, un număr de 600 studente dela institutul medical pentru femei, au manifestat contra proiectului de modificare a ordinii examenelor. Ca măsură disciplinară, 344 studente au fost relegate sau depărtate din școală în mod provizor. După câteva zile, în ziua de 31 Martie trecut, un număr de 500 studenți au manifestat la universitate în favoarea studenților pedepsite, 53 de studenți au fost pedepsți, aplicându-li-se diferite pedepse. Restaurantul ținut de o societate, pentru a veni în ajutorul studenților, a fost închis, fiind un focar de agitațiuni studențești.

Requiem în Petersburg. Un requiem pentru odihna sufletului lui Serbina s'a oficiat în capela ministerului de externe. La serviciul divin au asistat și ambasadorii Austro-Ungariei și Germaniei, ministrul Sârbiei și agentul diplomatic al Bulgariei, precum și căpitanul Gontcoff, adjutant al principeului Bulgariei.

Congrese socialiste. Alaltăieri dimineață a fost închis congresul general al socialistilor francezi sub prezidenția lui Cipriani.

Socialiștii din Ungaria au ținut congrese în decursul sărbătorilor de Paști. Un congres a fost în Pesta, altul la Salonta-mare.

La fondul Dr. D. P. Baroianu, întemeiat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu» pentru ajutorarea sodalilor lipsiți de lucru, din privilegiul parastasului solemn oficiat Duminecă la 12 Aprilie n. c. în Reginari pentru odihna

sufletului mult regretatului Dr. D. P. Baroianu s'au dăruit pentru eternizarea numelui răposatului următoarele sume: Nicolae Ivan, ss. cons., Dr. M. Cristea, ss. cons., Dr. Ioan Bucur, medic, Nicolae Vidrighin, proprietar, fiecare câte 2 cor.; Vasile Ruceanu, paroh (Turnișor), și d-na preoteseă Agnes n. Cloran, dela ambii 2 cor. 28 bani; Demetriu Comșa, prof. sem., Dr. Petru Șpan, prof. sem., Iosif Goga, paroh, Demetriu Vidrighin, primar, Bucur Dancă, sen., Aleman Dancă, magistru postal, Iacob Ciucian, proprietar, Iacob Isdrailă, proprietar, Coman Hămbășan, dir. școl., Bucur Dancă, jun., proprietar, Bucur Sasu, inv., Man Lungu, inv., Moise Frățilă, inv., Petru Vidrighin, propr., Coman Lungu, ec., Stan Severin, propr., Bucur Bratu, ec., Ioan Lungu, măestru rotar, vîd. Stana Lungu, Șerban Lungu, jogărean, d-ra Constanța Lungu, fiecare câte 1 cor.; Mihail Jurea, notar 70 bani; Teofil Căliman, inv. și Paraschiva Ilouș, fiecare câte 60 bani; Ioaneș Surciu, Paraschiva Cloran, Ioan Linciu, Șerban Cloran, inv., fiecare câte 40 bani; Sora Pinolu, 30 bani; Maria Bogdan, Lazar Tritean, Sora Cloran, Ioan Silaghi și Victor Tordășianu, fiecare câte 20 bani. În total cor. 36.08.

Mulțumită Dl Ilie Dopp, inginer de comasare, drept îndemn pentru ocriștii români din Mediaș a dat 20 cor. spre scopul reuniunii de cântări. Drept aceea în numele acestei reuniuni și al senatului școlastic, subscriem îmi țin de datorință a face această mulțumită publică, mulțumind dlui inginer pentru donațiunea sa. Mediaș, 21 Aprilie 1903. Ioan Mureșan.

Congregațiile religioase în Franția. Se știe din Paris: Astă noapte s'au făcut perchițiștii la birourile ziarului clerical »La Croix» și la multe locuințe de-ale șefilor clericali francezi. S'au sechestrat numeroase documente cari dovedesc, că congregațiile religioase, deși dizolvate, continuau a exista.

Grevele în Olanda. O telegramă din Amsterdam vestește: S'au petrecut aici mari desordine. Gendarmii au atacat pe lucrătorii greviștii. Câțiva inși au fost uciși și mai mulți răniți.

Străzile Edgar Quinet și Michellet. Consiliul comunal al Bucureștilor în ședința dela 27 Martie a votat ca strada Nouă să se numească de aci înainte strada »Edgar Quinet», ear' strada Dreaptă să se numească »Strada Michellet», ca recunoștință pentru distingi Filoromâni.

Canalul Panama. Ziarul »New-York» spune, că personalități influente sînt rezolute să ridice o mișcare inșurtoasă în cas când congresul columbian nu va ratifica tratatul Hay-Herran pentru construcția canalului interoceanic.

Prinții germani la Atena. Principele imperial al Germaniei și fratele sau principele Eitel Frideric au sosit aci. La gară au fost întâmpinați de rege și de principii familiei regale.

Revolta robilor din Rostov. În închisoarea locală a izbucnit desordine. Prisonierii au pus foc la paturi și au dărîmat porțile.

Cazaicii au restabilit ordinea.

Atentat asupra unui tren. Aproape de Dublin (Irlanda), niște făcători de rele au pus obstacole pe linia ferată. Trenul direct a deraiat. Foarte mulți oameni au fost răniți. Unul a fost ucis.

April...!

Iubiți cetitori! Vă aducem o veste îmbucurătoare. Foarte îmbucurătoare. De necrezut.

E vorba de cele 11 mil. Cei drept, — am dus-o rău, dar' acum, — har dlui, — onoarea națională a fost salvată prin o întemplieră.

Trăește în Reginari un țșran Român, care avea vre-o câteva pogoane de pămînt.

Auzind de pedeapsa »Tribunei», de planul Maghiarilor de a nimici acest organ românesc, devenit istoric, — devenit simbolul, — stîndardul luptelor noastre naționale, — s'a redeșteptat în dînsul »virtus Romana», s'a aprins în sufletul lui facla, focul străbun, simțul de jertfă.

April! A pus în vânzare toată averea lui, — preț la 3 mii coroane. A venit cu ei la noi și l'a pus jertfă pe altarul neamului.

April! — April!

Atunci apoi, — ca și un fulger, a străbătut esemplul, — dela Nistru până la Tisa, — din Sătmar până în Săcele, — dela Pind la munții Bihorului, — și toți Români, — și toți cărturarii, și toți bogății noștri, — favorizații sorșii — milionarii, — boerii din România, au lăsat la o parte — balo nul, mașina de sburat, — au lăsat toate fleacurile și s'au

grăbit să mîntuească vatra neamului, — organul, care a suferit 20 de ani, — luptînd și apărînd cinstea celor 3 milioane de Români, năpăstuiți în țeara ungurească.

Și au venit bani.

Fiecare, cărula li mucezeau în ser-tar hărțile de câte-o mie de zloți, toți cari aveau peste un milion avere au plătit 20 abonamente la »Tribuna».

Toți, cari aveau preste oinoi sute de mii, au plătit 10 abonamente.

Cei cu o sută de mii au plătit 5 abonamente.

Toți cărturarii din Ardeal, preoți, avocați, medici, profesori, etc. etc. au abonat »Tribuna».

Și auzi minune! Avem acum 50 mii de abonați! Am angajat 12 redactori. Am mărit formatul »Tribunii».

Am răspândit-o până și în cel mai obscur cătun. Am făcut un fond de rezervă. Un fond pentru amende.

Sorim cum ne place, de azi, și punem în urmăre lumea, și uplem de spaimă pe guvernanții noștri.

Mereu ne sosesc telegrame din Paris, New-York, Londra, etc. în cari ne felicitează.

Loxinea lor este: »Virtus Romana, Rediviva».

April... — April...

Măne »Tribuna» va apăre în 16 foi 32 pagini.

April! — April!

Ninge! — Auzi, die! Ninge. A bătut vîntul!

Navem material!

Ce-i băiete? — 100 de șire? D'apoi ce orezi tu? Eu sînt mașina de manuscris!

Marg!

— A venit un domn!

— Cine-l?

— Procurorul și executorul!

— Ce vreau?

— Cică, — pentru cele 11....

— Treaba lor! — Cuprindă!

Cuprindă și esemplarele din »Meteor» și »Dușmănie», mă scap de ele cel puțin. —

Altcum nu sperez că trăesc până ce voi primi 50 de comande.

Asta nu-l April! — Sîntus. —

gruzzi, Mrazec, Poni, A. D. X. nopol, Lahovary, etc.

La ordinea zilei a fost discursul de recepție al dlui Dr. Stefan Hepites, directorul institutului meteorologic.

După-ce făcu o scurtă introducere dl Dr. Hepites intră în fondul discursului seu vorbind despre aer, și făcînd un detaliat istoric al meteorologiei, din vechea antichitate până în present.

Astronomia e veche, a zis d-sa, dar' doctrina e recentă. Arată rolul ce se atribuie și azi masivelor păduroase pentru meteorologie, cu toate că lucrul nu e demonstrat, zicînd că meteorologia are drept basă observațiunile.

În a doua parte a conferinței, dl Dr. Hepites se ocupă de ascensiunile aeronautice, arătînd marea, folos pe care li aduc meteorologiei. Face istoricul ascensiunilor și al rezultatelor meteorologice, obținute prin ajutorul baloanelor, și arată influența solului asupra curenților aereni.

Se ocupă și de smeu, porumbelul sburător, — cum a fost numit de acela, care l'a descoperit întâiu, — zicînd că fizica s'a servit mult de această jucărie de copii, care atrăgea focul din nori.

Învățatul german Haimann a ridicat prin ajutorul acestor zmeuri la 5600 m. înălțime, aparate meteorologice, cu cari a făcut descoperiri importante.

Prin ajutorul baloanelor și smeurilor se vor descoperi marile legi meteorologice.

Anarhiști spanioli distrug biserică. O depeșă din Paris anunță, că la Lugo au fost arestați trei anarhiști cari pregăteau mine spre a distruge bisericile cu dinamită. S'a sechestrat o mare cantitate de dinamită.

Cel mai înalt drum de fier de pe pământ e acuma o parte din drumul de fier central al Perului (Feerocarril central del Peru). In opt ceasuri treci dela clima tropicală (12 grade de latitudine sudică) la neaua veșnică. A trebuit să se învingă greutatea fără păreche la construirea acestei linii; lungimea ei e dela Callao până la Oroya de 223 de kilometri! A costat 225 de milioane de lei sau peste 1,000,000 de lei kilometru! Dela stația Chosica (53 de kilometri dela capitala Lima), urcarea e de 1: 25 până la culme, în tunelul Caldera, la înălțimea de 4780 de metri, deci abea-abea mai puțin decât vârful Mont-Blancului. Tunelul e lung de 2400 de metri. Călea ferată merge pe marginea prăpăstiilor, adânci de mai de ploioare. Adese ori nu mai putem înțelege arta inginerilor, cari au cutezat a așeza un drum de fier acolo. Pe unele locuri a trebuit ca lucrătorii să lucreze atârnați de funii. In alt loc a trebuit să se construească un tunel, care să mule cursul unui riu pentru a face loc pentru construirea drumului. Locomotivele ard petrolu.

In Europa, înainte de a se sfârși construirea drumului de fier pe Jungfrau, cel mai sus era cel de Corner Grat la 3019 metri de-aupra nivelului mării.

Musica la Eschimoși. Călătorii laudă glasul Eschimoșilor și bunătatea urechii lor. In 1818 a scris un călător despre danțurile sălbatice ale Eschimoșilor aflători la Nord de Capul York in Gronlanda, dar' cea mai bună dare de seamă e a lui Stein, in urma călătoriei sale din 1899. Iată'o: Mai întâi se scoală un cântăreț, care se acompaniază cu o tobă, in care bate pe dedesupt o'coasă de balenă. Joacă și cântă, făcând mișcări înainte și îndărăt cu trupul și pe urmă într'o parte și 'n cealaltă. Privitorii cântă și ei pe ton mai jos. Pe urmă se scoală altul, având între palme un băț pe care îl ține drept in sus și cu vârful căruia face in aer o circumferință; apoi strigă amândoi pe glas înalt: ve! ve! rid și fug unul de altul, al doilea însă la dela cel dintâiu tobă. Și tot așa înainte până se satură de jucat și de cântat. Stein a putut scrie și melodia cântecelor. Le cânta cu un fel de băzăcălă, așa că nu se pot auzi la o depărtare care-oare. Cântecele au numele vre-unui animal: așa e cântecul epurelui, al găinușei, al vulpei etc. și arată simțirile aceluia animal față de oameni. Așa in unul se plânge o pasăre de obrăznicia și răutatea copiii, cari o urmăresc neincetat etc. Unele cântece le cânta într'o limbă, pe care n'o mai înțeleg de loc și care e la fel cu cea din cântecele religioase. Stein a reușit să le înțeleagă, studind și comparând între ele mai multe dialecte eschimoace.

Un dar pentru săpături arheologice. Englezul milionar Phillips a dăruit o sută de mii de franci pentru a contribui la cheltuielile ce se fac cu săpările dela forul roman.

In partea din urmă, dl Dr. Hepites făcu o espunere a importanței, pe care o are meteorologia, putând preveni prin ajutorul telegrafiei, toate variațiunile atmosferice.

D-sa își exprimă încrederea în nețăgăduitul viitor al științei meteorologice.

După o suspendare de 10 m. a ședinței se acordă cuvântul dlui Dr. Felix spre a răspunde dlui Dr. Hepites, arătând lucrările sale cunoscute, care sînt aplaudate nu numai de oamenii de știință dela noi, dar' și de cei din străinătate.

Amintiți și de d-rul C. Hepites, ilustrul profesor, zicînd că fiul sau dl Dr. Stefan Hepites, face onoare Academiei ca și întregii țări.

Descriind activitatea dlui Dr. Stefan Hepites, de când a părăsit ingineria pentru a se devota dezvoltării meteorologiei in România, și până-când Câmpianu, fost ministru de domenii, 'i-a încredințat conducerea stațiunii meteorologice din București o numi foarte productivă.

D-sa felicita pe dl Dr. St. Hepites de recepțiunea sa ca membru al Academiei române.

Ședința se ridică la orele 4 d. a.

O nenorocire cu automobilul. Aproape de Porto-Maurizio, (Italia) automobilul principesei Murat a călcat și zdrobit pe un individ. La Genova, cu toate protestările principesei, a fost arestat foștistul. Automobilul a fost sechestrat.

Intrunire de femei in Spania. Se telegrafiază din Madrid că la Barcelona s'a ținut un meeting de 300 de femei, cari au votat o ordine de zi prin care se cere îmbunătățirea condițiunii lucrătorilor și desființarea gardiei civice.

Arestări de ziaristi la Belgrad. O depeșă din Belgrad anunță că mai mulți redactori dela ziarele radicale au fost arestați.

S'a făcut redacțiilor percheisții, după care ele au fost închise și sigilate.

Explosia unui balon. Se telegrafiază din New-York că, in timpul unor experiențe cu baloane de ale armatei balonul „Lincoln” a făcut explozie. Doi ofițeri au căzut dela o înălțime de 30 de metri și au rămas zdrobiți.

Spăimîntătoare dramă cu un mort. Se telegrafiază din Bari (Italia de sud) că un anume Tomaso Ricchio, fiind crezut mort, a fost închinat la cociug. Însă fiica lui a ținut să-l revadă și a pus să se deschidă sicriul. Ricchio a fost găsit viu. Însă dînsul s'a speriat așa de tare, încât după puțin timp a murit cu adevărat.

Pregătirile din Roma. Studenții universității din Roma au hotărît să meargă la gară cu un steag și mustoacă, pentru a întâmpina pe studenții români, cari vor sosi in ziua de 14 Aprilie stil nou.

Stat bun. Cine voește să samene iarbă frumoasă, 'i-se recomandă să cumpere amestecul de sămînță de iarbă de pe insula Margareta și de promenadă, care îl vinde firma curții ces. și reg. a lui E. Mauthner din Budapesta. De 29 de ani vinde Mauthner această sămînță pentru parcurile Budapestei și de pe insula Margareta.

Parfumeria Meltzer. Atragem atențiunea on. public asupra inseratului de pe pag. a 4-a a ziarului nostru și recomandăm firma Gustav Meltzer, ca una din cele mai bune, care 'i-a câștigat încrederea deplină a publicului.

Vieța socială.

Producțiune în Ighiu.

Tinerimea română din Ighiu aranjează a 3-a zi de Paști in edificiul școlii de acolo o producțiune teatrală (Piatra din casă, piesă teatrală într'un act). Inceputul la 6¹/₂ ore seara. Venitul curat e destinat in folosul bibliotecii române de-acolo. Intre pauză se vor juca „Călugerul” și „Bătuta”.

Concert în Orăștie.

Reuniunea română de cântări din Orăștie aranjează Luni, in 7/20 Aprilie (a doua zi de Paști) in sala dela hotel „Transsylvania” un concert. Inceputul la 8 ore seara. In pauză se vor juca: „Călugerul” și „Bătuta”.

Producțiune în Raffna.

Tinerimea română din Raffna aranjează in 20 Aprilie n. 1903 (a doua zi de Paști) in școala gr.-cat. de acolo o producțiune teatrală („Un amor nefericit”, piesă populară in 4 acte de A. Roșca). Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat in favorul bisericii gr.-cat. de acolo.

Concert și teatru în Petrovosele.

Corul vocal din Petrovosele aranjează Luni, in 7/20 Aprilie n. 1903 (a doua zi de Paști) in hotelul „Central” de acolo un concert împreunat cu teatru și dans. Inceputul la 8 ore seara.

Tribuna Literară.

N. Grant — Kimon Loghy.

N. Grant. E un îndrăgostit de flori. Penelul dlui Grant urea toată gama de culori și lumini, începînd dela florile mici, suave și delicioase ce esală un parfum intim, până la florile cari revarsă ouluri violente in orbitoare lumini solare.

Natural, că acuarela e mai potrivită pentru a reda poesia subtilă a florilor. Și de aceea acuarelele sînt cele mai iubite bucați ale dlui Grant.

In special Lacul din pădure (Nr. 127) e de o execuție fină și conștiințioasă, e un colț de natură plin de poezie. Interioarele, in care se mișcă siluete de femei, atmosfera aceea plină de parfum și intimitate, in care visează sufletele feminine, e deosemena bine redată de dl Grant, atît in acuarela cât și in desen. La Piano (Nr. 129).

In admirația unei estampe (Nr. 27) sînt două bucați isbutite la acest gen.

Oând însă dl Grant voește să ne înfățișeze peisaje mai largi, cu zari intense, cu culori mai vii, d-sa violentează desamul și culoarea, până a apropia tabloul de firmă, și e o feroce că in această expoziție ne-a ferit de astfel de pânze.

Singura bucată in care lumina e mai violentă e Biserica (Nr. 26) și nu ținim pentru-oe dl Grant, care a executat atâtea lucruri frumoase, are atîta predilecție pentru această bucată, inferioară talentului sau.

Kimon Loghy. Oând acum vre-o patru ani dl Kimon Loghy a espus pentru prima oară, a fost o revelație și 'i-a atras laudele mai tuturor.

D-sa era elevul lui Stuk și in pânzele sale se perinda lumea fantastică și nebuloasă a picturii, care domina acum in Germania — pictură care este o espansiune firească a spiritului german; simboluri bizare, capete curioase, idei și mai curioase, o poesie vagă ce se revarsă in nuanțe nedefinite și in atmosfere de vis caracterisau pânzele dlui Loghy.

Era mai mult o influență de școală, era opera unui elev muncitor și care a profitat de lecțiile măestrului, ear' nici cum espansiune spontanee și firească a temperamentului pictorului.

Temperamentele de sud, unde atmosfera este limpede, unde contururile lucrurilor se desosenează cu mai multă materialitate, ear' natura apare in culori vii și clare, cu greu se pot armoniosa cu concepțiile de artă răsărite dintr'un spirit o totul opus, dezvoltat de ambiante opuse.

In țările nordului, in care ceața se lasă ca un văl fin, învăluind natura in tonalități șterse și cenușii, in care contururile lucrurilor se desosenează veși și lipsite de materialitate, in această atmosferă nebuloasă, populată de ființele fantastice ale unei mitologii eterice, arta lui Böcklin și Stuk este produsul logic al unei anumite stări de spirit și anumite ambiante.

Cum volți ca temperamentul cald al omului de sud, produsul unei alte rase și al altui mediu să se armoniseze cu concepțiile unei arte isvorite dintr'un spirit o totul opus?

Dl Loghy este din Macedonia, din această țeară in care soarele revarsă de pe un cer senin și albastru lumina limpede, in care contururile se accentulează cu brutalitate, in care natura e viguroasă de sevă și colorii, ear' marea revarsă fosforescențe de aur.

Temperamentul său, chiar dacă ar fi excepțional, nu se poate sustrage in mod definitiv caracterului rasei: cohiul său este obicînit cu lumina caldă și limpede, cu contururi definite, cu ambianta plină de viață, variată și bogată in culori.

Acest tînr transplantat in Germania, suferă influența măestrului sau, deși arta lui nu se adequa cu temperamentul elevului. Se pasionează de mitologia nordului — pe atît de eterică, pe cît de carnală este a sudului — se îndrăgostește de nuanțe, de tonuri vagi și șterse, de atmosfere nebuloase și imăbăosite de ceață.

Acum însă, cînd dl Loghy a scăpat de sub influența unui măestru de un așa mare talent, a început să se coboare in propriul său temperament, a revenit la natura, in mijlocul căreia 'i-a petrecut copilăria, și se presintă cu opere mai personale, mai emancipate de școală.

Din această din urmă fază a talentului sau fac parte pânzele Intrarea căsii părintești (nr. 32). Colțisorul ei preferat (nr. 33). Vedere din insula Prinkipo (nr. 37). Vînzător de lapte (nr. 38). Femeie din insula Thassos (nr. 41) etc.

Pe inserate (nr. 35), deși aparține fazei anterioare a picturii, e totuși o bucată plină de poesie, in care palpită fiori subtili și inesisabili ai inserării.

O bucată cu desăvîrșire in genul școlii, in care s'a format dl Loghy, e Baladă (nr. 31), cu femei cu părul de un roșu sanguin și lichid, sau de un galben imposibil, și vă mărturisesc că atît de confusă e concepția acestui

tablou, încât nu pricep pentru ce 'l-a intitulat Baladă, cînd putea tot atît de bine să-l intituleze Sonet, Odă sau Te-reza-Rimă.

Dl Loghy e la o resoruce a talentului său, și 'l dorim să apuce pe adevărată cale spre care-l împinge temperamentul său, ear' nu să rătăcească pe căile vagi, fantastice și nebuloase ale unei arte opuse naturii sale.

D. Karr.

Ce se petrece în Rusia.

Cetitorii nostri știu din telegrame că Italia a refuzat să estradeze pe Michail Gotz (nu Goetz), pe care poliția rusă vroia să-l împlice in atentatul contra lui Sipiagin, și că el a fost espulsat.

Gotz a dovedit că de trei ani se află in străinătate, și că deci in mod material nu putea să ia parte la acest atentat.

Gotz și viteaza sa soție Vera Gossoch sînt din reprezentanții ai acelei nobile tinerimi ruse din 1870—80, care sacrificînd totul au mers in tabăra luptătorilor pentru libertatea și feroceia poporului rus.

Ambi au fost arestați fără nici o judecată și deportați in Siberia Orientală; in luna Martie 1889 se găseau la Lakutek, unde așară că autoritățile s'au decis să-l deporteze, deși era o larnă teribilă in Siberia, mai la nord-est, la Sredne Kolymsk.

Asta insemna moartea sigură pentru unii, ear' pentru cei mai mulți primejdie extremă.

Deportații se rugară să amine această transportare până-oe drumul spre Sredne Kolymsk va fi posibil.

Vice-governorul Ostajkin nici nu vroia să asculte de deportații și ordonă să 'i ducă cu poșta. La 22 Martie poliția și soldații năvăliră in casa unde se aflau deportații și se dedară la acte de violențe sălbatice asupra femeilor și oamenilor desarmați.

Din ordinul șefului soldații isbiră cu patul puștei pe deportații, băgară baionetele in carne vie și traseră gloanțe. Șese deportați au fost uciși pe loc, mai toți ceilalți au fost grav răniți.

Printre acestia se afla și Michail Gotz.

Un strigăt de oroare răsuna in toată lumea civilizată la auzul acestei vești. Atunci guvernul rus hotărî să facă dreptate, și știți cum a făcut-o?... Un tribunal excepțional judecă pe acei cari scăpaseră de moarte...

Trei din acești din urmă: Gausman, Kogan Bernstein și Zotoff fură condamnați la moarte și spânzurați (Kogan-Bernstein era atît de grav rănit și de bolnav încât a fost transportat cu patul la spânzurațoare). Alți 20, dintre cari făceau parte Gotz și soția lui, au fost condamnați la munca silnică.

Marea revistă „L'Europeen” publică scrisorile, pe cari celei condamnați la moarte, le-au scris cu câteva minute înainte de a fi spânzurați, camarazilor lor.

Ascultați ce scrie Zotoff:

„Vă trimis sărutările mele și vă îmbrățișez pe toți, pe toți, camarazilor, fraților! Voi toți îmi sînteți in acest moment aceiași frați! Vroiam să vă scriu ieri, că vă scriu tuturor, dar' nu era cu putință. Iată testamentul meu:

Intrebunțați toate forțele voastre, și sub impresia vie a acestor ororuri, a acestui masaoru, a acestor măceluri, esploatați cu toate sfortările voastre comune această dramă, acest exemplu de cruzime, de arbitrarie, de inumanitate a despotismului rus și a sistemului sau.

Scrieți in toate colțurile iubitei noastre mame și mame-vitregi — patria, — scrieți străinătății. Merită să munciți pentru asta: e unicul mijloc de-a răscumpăra pierderile cauzate de această măcelărie. Scriu fără ordine, dar' fiecare din voi mă va înțelege, fiindcă fiecare din voi ougeță la fel. Nu vorbesc de dorințele mele cele mai scumpe... Pe toți, fraților, vă iubesc și vă îmbrățișez și vă iubesc... duo cu mine amintirea tuturor...

Al vostru până la spânzurațoare. Mai departe:

„Ceasurile 3 de dimineață. La apatele curții se așază lemnele. Vedem cum se înalță spânzurațorile. Ce simplitate de moravuri! La orele 8 a venit preotul. „L-am concediat in mod politic, spunînd 'i că din nefericire nu aștept nimic după această lume. Am primit ultima vizită a Geniei (Eugenia Gurevici, logodnica lui Zotoff).

Ea a asistat la ultimele mele momente, mă simt foarte lucid, dar' simt o teribilă oboseală fizică și nervoasă. Sînt două zile de cînd nervii mei lucrează in mod monstruos!

Ce violente senzații!

— Ei bine, iubiiți mei, iubiiți amici ai inimei mele vă string pentru ultima oară la pieptul meu! Mor, mor foarte liniștit, cu conștiința dreptului nostru, cu sentimentul forței in inimă. Nu mi-e frică decît de acei cari rămân. Ce sînt suferințele mele! Ele nu sînt decît căteva ore, dar' oată forță le trebuie lor pentru a suporta toate astea! Mă gândesc la lucrul acesta: gîndind la Genia. Escorta a intrat, mi-a adus vestimintele ceremoniale și le-am îmbrăcat. Sînt in cămașă și pantaloni și mi-e frig teribil, căci sînt mulțate in ploale. Să nu credeți, că mîna îmi tremură de emoție. Adio, adio, iubiiților!

Al vostru până la scîndura mormentală.

Eată scrisoarea lui Gausman: Iokustk, corpul de gardă, 7 Aug. miezul nopții și trei sferturi de oră.

Souzați-mă dacă sînt scurt. Nu e momentul lungilor scrisori. Firul gîndurilor se rup adese-ori de amintirea întâlnirilor trecute. Permiteți-mi numai să zic adio. Transmiteți-mi tuturor camarazilor salutarea mea călduroasă și ultimul adio.

Dacă veți trăi până in zilele ferice, gîndul meu, dacă pot zice astfel, va fi cu voi. Mor cu credința in triumful adevărului. Adio, fraților!

Al vostru, A. Gausman.

Eată și scrierea lui Kogan-Bernstein:

„Iubiiți-mă bunii mei amici și camarazi!

Nu știu dacă volu pute să vă zic adio, înoc nu e de nădăduit asta. Dar' v'am zis adio tuturor in gîndul meu. Am simțit profund, in acest timp, caldă și buna voastră atitudine față de mine. Nu mai am mult de trăit. Să ne zicem adio fără să ne vedem, și ultimul nostru adio să fie luminat de speranța unui mai bun viitor pentru s'ermana noastră patrie atît de călduros iubită.

Nici-odată o picătură de putere nu a fost perdută in univers. In consecință, nici viața omenească nu va fi perdută.

Nu trebuie să ne lăsăm tristeței din cauza ei. Să lăsăm pe morți morșilor, voi aveți in fața voastră o legătură viețtoare, morală, caldă și sublimă cu patria, care a suferit atâtea. Nu spuneți și nu credeți, că viața voastră va fi perdută, că va trece toată in suferințe zadarnice, tortură, muncă, silnică și deportație.

A suferi toate suferințele patriei, a fi un blam tuturor fililor întunerecului și rului, e o mare operă. Acesta se fie ultimul nostru serviciu. Ați dat obolul vostru pe altarul luptei pentru liberarea poporului.

Și cine știe, poate, vă va fi dat să vedeți zile mai bune! Poate veți viețui până in fericiitul moment, in care patria desrobită va primi pe dragii ei copii credincioși cu brațele deschise, și va celebra cu ei marea sărbătoare a libertății.

Atunci, amici, amintiiți-vă cu o vorbă bună de amintirea noastră, și asta va fi cea mai bună și cea mai mare recompensă pentru suferințele noastre. Fie-că această speranță se nu vă părăsească niciodată, cum nu mă va părăsi nici chiar pe șafod. Vă îmbrățișez pe toți călduros, din toată inima mea iubitoare.

Al vostru Bernstein.

Gotz este unul din martorii acestei crime; rănit de un gloanț fu condamnat la muncă silnică. Această crimă atît de mult a obsadat pe Țar și pe ministrul sau Muravieff, încât toți condamnații din Iakustk au beneficiat de reducerea pedepșelor. Astfel Gotz și soția sa, după 15 ani de muncă silnică, s'au reînțors in Rusia, de unde au plecat in străinătate.

Sosiți în Sibiu.

La 15 Aprilie n. 1903.

Hotel „Imperatul Romanilor”: Wolf, Făgăraș; Dr. Hoffer, M.-Ogorhelu; d-na Oprea, Iliia; Dr. Krauss, și soția, Sebesul-săs.; Schuller, Avrig; Rosenzweig, Rășnov; Olariu, Orăștie; Dr. Schuster, Zeiden; Kallay, Hoffmann, Brazay, Budapesta; Horn, Regius, Viena; Gross, Linz; Ozimek, Troppau.

Hotel „Meltzer”: Grüner, Sighisora; Papp, Elisabetopol; Manjiu, Galați; Broju, Brașov.

Redactor responsabil: Ioan E. Predan. Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

